

TEMATIKUS SZÁMUNK ELÉ

Italfogyasztás a népi kultúrában címmel 2000. január 15-én Zentán a Városi Múzeumban rendezte meg IX. Néprajzi Tanácskozását a Kiss Lajos Néprajzi Társaság és a Thurzó Lajos Közművelődési Központ.

Az előző 1998. június 20-ai, a szőlőművelésről szóló, ugyancsak zentai néprajzi tanácskozáson a jelenlevők többsége természetesnek vélte, ha a szakemberek ezután az italokkal kapcsolatos kutatásba kezdenek, hiszen ez a téma a néprajztudományban alig érintett terület. Többnyire a népi táplálkozáskutatók, a helyismeret-kutatók, illetve újabban a szociológusok foglalkoztak e téma egy-egy területével. Sajnos a VIII. Néprajzi Tanácskozás előadásai nem jelentek meg egy kötetben. Az elhangzott előadások összefoglalóit olvashattuk csak a zentai tanácskozásra készült meghívóban. A kéziratok egy része hiányosan ugyan, de megjelent a *Bácsország*, a Vajdasági Honismereti szemle 1998/3. őszi számában. Másik része pedig a *Néprajzi Látóhatárban*, a Győrffy István Néprajzi Egyesület folyóiratának jóvoltából az 1999. év 1–4. számában kapott helyet.

Amint említettük, helyismereti írásokban már nálunk is helyet kap az italfogyasztás kérdése. Tripolsky Géza: *Város, folyó, emberek* című könyvében megtaláljuk például a „Hanyattlöki” és a többiek (*Magyar Szó*, 1989), a História a pálinkáról (*Magyar Szó*, 1992) szőlő fejezeteket – csak hogy néhányat említsünk a szerző írásaiból.

Az italokról érintőlegesen szóltak már a neves magyarországi táplálkozáskutatók, de komoly, magyar nyelven írt szakkönyv még tudomásom szerint nem született. A néprajzi bibliográfiában a gazdálkodás, termelés és életmód, a mezőgazdaság, a szőlőművelés és a gyümölcsstermelés címszavaknál kereshetünk ez ügyben. Kardos László az Őrség népi táplálkozásáról szóló tanulmányában külön címszó alatt az italokról is szólt (Budapest, 1943), Újvári Zoltán a mézsöréről, mézborról írt Népi táplálkozás három gömöri völgyben című munkájában (Debrecen, 1991). A szőlőműveléssel és a borászattal azonban már sokkal többet foglalkoztak a kutatók. A magyar néprajzi bibliográfiából 1995–1996 (Budapest, 1999) említek néhány nevet: Bereczki Ibolya, Boros László, Csoma Zsigmond, Égető Melinda, Gyulai Éva, Hoffmann Tamás.

Amint látjuk, e téma olyan hatalmas és annyira szerteágazó, hogy tanácskozásaink előadói sem meríthették ki. A tanácskozásunk előzetes programjában szereplő előadások közül, sajnos, kimaradtak a szociográfiai jellegű tanulmányok.

A zentai tanácskozás rámutatott az általános és konkrét, a jellegzetes és esetleges példákra, illetve kapcsolatokra, melyek sokszor a mai napig élnek, léteznek kultúránkban. Az italok, az italfogyasztás, az italokkal kapcsolatos képzetek, hiedelmek, valamint a népszokások, az ivónóták, az italosedények, az italok használata a népi gyógyászatban, az italkészítési módok és helyeik, a kocsmák is kutatásunk tárgyát képezték ezúttal.

Bár nem a teljesség igényével készültek a dolgozatok e kötetbe, mégis reméljük, hogy több oldalról megvilágítva felkeltettük az érdeklődést témánk iránt.

NAGY ABONYI Ágnes